

VERGİ TUTULAN ƏMƏLİYYATLAR OLMADIQDA VƏ YA FƏALİYYƏTİNİ DAYANDIRDIQDA HESABATVERMƏ

Sahibkarlıq fəaliyyətinin və ya vergi tutulan əməliyyatların olmaması

Vergi Məcəlləsinin 16.2-ci maddəsinə əsasən vergi ödəyicisinin hesabat təqdimində sahibkarlıq fəaliyyəti və ya digər vergi tutulan əməliyyatı olmadığı halda vergi orqanına vergi hesabatının (beyannaməsinin) əvəzində «Vergi öhdəliyinin yaranmaması haqqında Arayış» təqdim edilir. Bu arayış hesabatın təqdim edilməsi üçün müəyyən edilmiş müddətdən gec olmayaraq təqdim edilir. Bu arayışın 2-ci bölməsinin «Hesabat təqdimi» sütununda tədiyyənin növləri üzrə satırlarının vergi öhdəliyinin yaranmaması haqqında müvafiq xanalarda «X» işarəsi, digər boş qalan xanalarda isə «O» işarəsi qoymaqla qeydlər aparılmalıdır.

Misal 1. Müəssisə 2019-cu ilin üçüncü kvartalında sadələşdirilmiş vergi üzrə vergi öhdəliyinin yaranması haqqında arayış təqdim etməlidir. Bu halda Arayışın «Sadələşdirilmiş vergi» sətrinin «3-cü rüb» xanasında «X» işarəsi qoyulmalıdır. Digər xanalarda «O» işarəsi qoyulur.

Bu arayış 2019-cu il oktyabrın 20-dən gec olmayaraq təqdim edilməlidir.

Misal 2. Müəssisə 2019-cu ilin avqust ayı üçün əlavə dəyər vergisi üzrə vergi öhdəliyinin yaranması haqqında arayış təqdim etməlidir. Bu halda Arayışın «Əlavə dəyər vergisi» sətrinin «avqust» xanasında «X» işarəsi qoyulmalıdır. Digər xanalarda «O» işarəsi qoyulur.

Bu arayış 2019-cu il sentyabrın 20-dən gec olmayaraq təqdim edilməlidir.

Sahibkarlıq fəaliyyətinin müvəqqəti dayandırılması

Vergi Məcəlləsinin 16.3-cü maddəsinə əsasən vergi ödəyicisi sahibkarlıq fəaliyyətini və ya digər vergi tutulan əməliyyatlarını müvəqqəti dayandırıqda vergi orqanına «Vergi ödəyicisinin, onun filialının, nümayəndəliyinin və ya digər təsərrüfat subyektiinin (obyektinin) fəaliyyətinin və digər vergi tutulan əməliyyatlarının dayandırılması haqqında» Arayış təqdim etməlidir. Bu arayış həmin fəaliyyətin və ya əməliyyatların dayandırılması günündən gec olmayaraq təqdim edilməlidir.

Vergi Məcəlləsinin 16.3-cü maddəsi bu arayışda sahibkarlıq fəaliyyətini və ya digər vergi tutulan əməliyyatlarını müvəqqəti dayandırılma müddətini göstərməyi tələb edir. Lakin təcrübədə bu müddəti əvvəlcədən dəqiq görmək çox çətindir. Bu halda fəaliyyətini müvəqqəti dayandıran vergi ödəyicilərinə tövsiyə olunur ki, arayışda maksimum uzun müddət göstərsinlər. Bu müddət bitənədək vergi ödəyicisi özünün fəaliyyətini bərpa edərsə, vergi ödəyicisi Vergi Məcəlləsində müəyyən edilmiş müddətlərdə hesabat təqdim edəcək və burunla da arayış öz qüvvəsinə itirəcəkdir. Yox, əgər bu müddət başa çatırdan sonra vergi ödəyicisi sahibkarlıq fəaliyyətini bərpa etməsə, daha bir arayış təqdim etmək lazımlı gələcəkdir.

Fəaliyyətin müvəqqəti dayandırılmış vergi ödəyicilərinin əmlakı və (və ya) torpağı olduqda əmlak və (və ya) torpaq vergisinin hesabatları Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən olunmuş qaydada və müddətlərdə vergi orqanına təqdim edilir.

Bu qaydalara riayət etmək olduqca vacibdir, çünki vergi hesabatını və ya Vergi Məcəlləsinin 16.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş arayışı əsas olmadan müəyyən edilən müddədə təqdim etməyen vergi ödəyicisine vergi orqanının rəhbərinin (onun müavininin) qərarına əsasən 40 manat məbləğində maliyyə sanksiyası tətbiq edilir.

Bundan başqa, yuxarıda göstərilən hallarda müvafiq arayışlar vergi orqanına təqdim edilməsə, vergi orqanı Vergi Məcəlləsinin 67-ci maddəsinə əsas götürərək vergi ödəyicisinə əlaqəli məlumatlar əsasında vergi hesablaya bilər. Lakin bunu da yadda saxlayın ki, vergi orqanı əvvəlcə vergi ödəyicisinə xəbərdarlıq etməlidir. Əgər bu xəbərdarlıqdan sonra 5 gün ərzində vergi ödəyicisi müvafiq bayannarnı və ya arayış təqdim etməzse, onda vergi orqanı həmin vergi ödəyicisinin vergisini (fəaliyyətinin olub- olmamasından asılı olmayaraq) əlaqəli məlumatlar əsasında hesablayır və ona bildiriş göndərir.

Vergi Məcəlləsinin 67.8-ci maddəsinə əsasən Vergi Məcəlləsinin 16.2-ci maddəsinə uyğun olaraq sahibkarlıq fəaliyyəti, əmlakının, torpağının və vergi tutulan əməliyyatının olmaması barədə vergi orqanına arayış təqdim etmiş vergi ödəyicilərinə əlaqəli məlumatlar əsasında vergilər hesablanır.